

Noels museum i Ryssa

LENA BROMAN

Noel Broman Andersson från Ryssa, sakletaren som öppnat eget museum

Då vill jag hälsa er alla välkomna till invigningen av mitt museum. Men innan ni går in så är det tre personer som jag vill tacka. Det är min farfar, som jag har fått härbret av, min pappa, som har hjälpt mig så mycket och så mest min morbror, som jag får följa med på loppisar och hitta alla grejer som jag har här inne! Så högtidligt inledde Noel sin invigning av Ryssas första museum.

Så skulle det blågula bandet klippas med en gammal rostig sax, men då hände det som inte fick hända, saxen var för slö! Men en kille som Noel tappar inte fattningen utan byter saxen mot en gammal såg och till suset av allas glada skratt och hejarop så faller bandet och museet är invigt!

”Alla får stå på kö och barnen får gå in först”, ropade Noel där han stod på härbrestrappen, så stilig i sin gamla skärmmössa som hans mammas morfar bar när han var polis.

Det var en stor dag i Ryssa, 9 juli 2017. Det var riktigt festligt med bubbel i glaset och salta pinnar. Det var musik från stenkakor på den gamla vevgrammofonen och solen sken från en blå himmel.

Noel hade helt på egen hand gjort fina inbjudningslappar och bjudit in nära och kära, barn och vuxna. När stunden var kommen så kom det gäster från alla håll. Ett sextital personer var speciellt inbjudna. Det blev en överraskning för mamma och pappa, som hade trott att endast de närmaste var bjudna. Alla minglade glatt på gårdstunet medan man förväntansfullt väntade på sin tur att få gå in i muséet.

Några var fint klädda i tidsenliga kläder, Lilian och Siv var nog stiligast. De hade med sig en gammal hästsko, som skulle hängas åt rätt håll så att den bringade lycka till muséet. Dom hade även en lapp där man kan lära sig om gårdagens mått, en skäppa eller ett tjog. Den sitter nu fint på plats på övervåningen.

Många hade invigningsgåvor med sig som direkt platsade på muséet. Grannarna Erika och Frank kom dragandes på en timmerkälke från gamla Forsgard. Anette och Sören Brotters hade med sig Sörens gamla konfirmationsmössa. Moster och Frederic hade med sig ett gammalt strykjärn.

Noels morfar kom med en gammal blå kunt, en isborr och bilder på sin pappa. Han höll ett fint tal och berättade om fiskarsläkten Broman på den tiden, när man åkte långväga på mettävlingar, ja ända till Nusnäs, Venjan och Vika. Vid en prisutdelning, den som han minns mest, så var första priset en ring falukorv. Det var ett mycket bra pris på den tiden. Han berättar vidare att prisutdelare var Palm-Karl. Och det roliga var att när falukorvsringen skulle träs över huvudet på hans pappa Daniel, så såg man inte att det satt plast runt korvringen utan man drämde ringen i huvudet på honom till följd att Daniel ramlade omkull. Noel skrattade gott åt alla historier som han fick berättas under den här dagen.

Jag ber Noel berätta om vad som finns på muséet:

”Den äldsta saken som finns daterat med datum inristat är en gammal brödspade från 1820, den kommer från Janssonsgard. Den hittade jag när jag städade ur härbret”, berättar Noel, ”den och en bunt stickor att hänga tunnbröd på var ett roligt städfynd. En gammal rättfälla fanns där också, vilket säkert behövdes när man skulle hålla rättorna borta från tunnbrödet. Idag finns det många olika modeller på rättfallor från olika tider. Det finns en pall med året 1877. Tro om dom satt på den när dom mjölkade korna?” undrar Noel.

Kockumskastruller. Foto: Malin Broman

På en vägg finns det gamla skridskor, både hockeyrör och fina medar med sirliga krokor där fram. Även gamla hockeyhjälmarna finns det. Man kan se gamla skidor och stavar med riktigt stora trugor.

Kockumskastruller och lock i en stor samling tar plats bredvid fantastiskt fina pepparkaksmått. Inne i ett hörn står en gammal dammsugare. Noel berättar, att hans morfar har varit dammsugarförsäljare.

Flera gamla strykjärn, till och med ett strykjärn i originalförpackning finns det. ”Tänk att man kunde stryka med ett strykjärn som är så tungt så man knappt kan lyfta det!” skrattar Noel, när han visar runt.

”Jag tror att jag har en av de första grammfonerna, det ser ut som en speldosa, där skivorna är gjorda i någonting som ser ut som plåt. Det vore roligt om någon kan berätta lite mer för mig om den. Den har jag fått av Lillemors Jan, så den kommer från Stockholm, så det är inte bara grejer härifrån!” säger Noel och ser stolt ut.

Många olika huvudbonader finns att skåda. Hattar och mössor är Noels största intresse. Här kan man se »Basker blå« från när Lennart gjorde FN-tjänst. Olika militärmössor, damhattar och en fin kubbhatt som han fått av Annabella från Måspersgard. »Här är ett vurpollon»,

Vurpollon. Foto: Malin Broman

skrattar Noel och håller upp en hjälm, ”den använder jag ibland när jag cyklar med min gamla cykel”.

Här hittar man även ett otal modeller på sågar och skogsredskap. Ja, här finns en blandning som passar allas intressen.

Muséet började i slutet på sommaren även att byggas ut. I ladan på Janssonsgård hittade Noel ett litet rum som från början hade varit dass, men sen gjordes om till en liten verkstad. ”Hur kan du veta att det varit ett dass?” undrar jag. ”Du ser väl luckan”, skrattar Noel. Han har nu städad ur det och där börjat inreda med samlingen av gamla oljetråg och bensindunkar. Längst in står en skomakarbänk från Sollerön. Här hittar man även de finaste gamla verktygen. Verktyg som håller från generation till generation. Det ska bli spännande att få följa fortsättningen på Noels samlarintresse. Idag har fler och fler hört talas om Noel, så många fina saker har börjat få flytta till honom i Ryssa. Till Noels glädje och hans mammas förundran över var han ska ha allting.

Vem är Noel och var kommer hans intresse ifrån?

Noel är en fantastiskt kreativ pojke från Ryssa. Han är tio år och hans största intresse är gamla saker. Det bästa han vet är att få följa med sin morbror på loppisrunda. Efter en lyckad runda kan de vända hemåt

med en fullpackad bil, där de systematiskt måste packa ur, innan lille Noel kan veckla ut sig och ta sig ur baksätet efter att ha suttit med diverse fynd i knät. Men vad gör väl det när man har fyndat så många intressanta saker för veckopengen. Intresset går i släkten, morbror är nämligen uppväxt med att få följa med sin mamma på alla auktioner som var i trakten på den tiden när han var liten. Då satt han ihop-vecklad i hennes lilla Fiat 600.

Noels favoritmusik är bl.a. Tore Skogman. ”Jag tycker om Tore Skogman för att hans sånger är som roliga historier. Sen är det lite roligt att spela stenkakor på den gamla vevgrammofonen, det raspar så mysigt.”

Sommaren 2016 kom det ett paket i postlådan till Noel. Vilken överraskning! Det var en bok om antikviteter från Erik Ingare på Antikrundan. Han hade hört talas om Noel och hans intresse för gamla saker, så han vill önska honom lycka till i framtiden.

Hösten 2017, när tv-programmet Antikrundan skulle spelas in på Skeer i Orsa, så hörde Erik Ingare av sig igen. Noel fick en VIP-inbjudan för att få vara med och se hur en tv-inspelning går till. Till sammans med sin morbror tillbringade han en heldag på Skeer. Det började med en sittning i sminklogen och därefter fick han träffa alla kända tv-profiler och även stå vid podiet för att få värderat sina gamla dalahästar och sin dalagris, som han fått av sin farfar. I skrivandets stund så har inte programmet sänts ännu, så Noel väntar med spänning på om han kommer med i tv.

Uken eg isn krippen? Och för att reda ut vilka personer som finns med i texten.

Mamma: Malin Broman, dotter till Maud och Folke Broman

Pappa: Mattias Andersson son till Margareta och Bosse Andersson

Farfar: murar- Bosse Andersson, son till Janssons Ivar

Morfar: Folke, son till Daniel och Maria Broman

Morbror: Pähr Broman, son till Maud och Folke Broman

Mammas morfar: Sjunne Irby, polis i Mora på 1940–50 talet

Lena Broman